



BARCELONA 25 DE JANER DE 1891.

MÓNITA ELECTORAL

A l' hora present bullen ja las calderas electorals, y dintre pochos dias tindrem la máquina del sufragi funcionant á las més altas pressions.

No deixa de tenir la seva importancia aquesta vegada la renovació del mandat parlamentari, no sols per la *universalisació* del vot llegada pel partit fusionista al conservador, sinó per la actitud en que 's col·locan los partits espanyols, preparantse á la lluyta fins aquells que havian adoptat lo retrahiment casi com una fórmula característica del seu programa, y per alguns condició necessaria de la seva existencia. La política de *quietecitos en casa* del partit tradicionalista, abans de la última escisió, es avuy considerada pels mateixos que la recomenavan, com altament perjudicial. Lo radicalisme extrém vol també aprofitar los nous elements ab que pot comptar en las urnas; y sols quedan los autonomistas cubans que, segons se diu, volen quedar-se retirats en lo mont Aventí.

Que 'l Govern traurá dels pots de vidre la majoria que sortia abans de las urnas de fusta ó de terrissa no cal duptarho; pero aixís y tot, las próximas eleccions no deixaran de tenir especial significació en los anals del parlamentarisme espanyol. No hem d' entretenirnos nosaltres en fer conjecturas ni càlculs de probabilitats res-

pecte la composició de las futuras Corts; deixem als ministerials l' estudi del seu *encasillat*, y á las oposicions los recursos y ardis per traure una respectable minoria. Lo catalanisme no es un partit, es una idea; y una idea casi, casi antagonica *per diametrum* del sistema parlamentari, al qual hem de combatre sens treva los regionalistas, tant en lo terreno especulatiu com en la práctica.

D' eixa última paraula se deduheix naturalment que la agrupació catalanista, com á tal, no ha de presentar candidats al Parlament; pero no per aixó enteném nosaltres proclamar lo retrahiment, ni censurar als que 's fassen un dever d' anar á las urnas. No 'ns ha de venir lo mal ni 'l be, per are, del color variat que formi lo mosáich parlamentari; ni ha de influhir gran cosa tenir en lo Congrés, ó deixar de tenirhi, algun representant de las nostras ideas. No 'ns hi faria mal só una veu catalana que 's fes sentir en lo mercat de Calaf de la Representació Nacional (?) per parlar allá de las nostras *utopies* y ¿posar en evidencia, quan fos menester, lo servilisme y falta de conviccions de tanta *bona gent* que 's prestan á servir de comparsa en la dessusdita Representació; pero repetim que tot aixó no te per nosaltres gran importancia, y per lo tant que ni hem de censurar als que entengan que s' ha d' anar á votar, ni tampoch escalfarnos per fer surar tal ó qual candidatura.

Y per lo mateix que 'ns trobam col·locats en esta posició independent, podem parlar indistin-

tament á tots los cataláns que creuen convenient dar lo vot á tal ó qual persona, per la rahó de figurar en tal ó qual partit, y, sense pretenir l' ofici de conseller de ningú, podém dar algunas reglas de mónita electoral.

Y sia la primera que, si en algun districte se creu possible fer triomfar á alguns dels bons patricis que han manifestat sas simpatías per la nostra causa ó que en favor d' ella hagen prestat serveys que implicant un ferm convenciment ó una adhesió sincera, farán be los nostres companys de donarlos lo seu vot y posar en joch tota la seva influencia; porque sempre val mes que un districte catalá sia representat en Corts per un bon catalá, que no pas per un *cunero* qualsevol, ó un natural del pays que pretén la diputació per rahons políticas ó altres motius menos nobles.

Que en lo cas de concurrencia entre varis candidats que no 's presenten com independents, sino afiliats á algun partit, deu preferirse aquell que prometi, ó abans haja dat ja probas de no deixar posarse 'l jou de la disciplina del partit fins al punt de faltar á sos devers de catalá; sino que, sempre y quant se tracten qüestions, sian del orde polítich, sian del orde económich, en que hi vage compromés l' interés de Catalunya, se tingui la seguretat de que 's posará sempre en sa defensa.

Altres punts de mira d' un orde superior al de la causa merament regionalista, (encara que per nosaltres van ab ella completament identificats) han de tenirse presents pera votar en conciencia; mes, com sobre aquest particular algun Prelat de Catalunya ha dat ja claríssimas reglas, deduhidas rigurosament de las ensenyansas pontificias, no hem de fer mes que recomanar son cumpliment als que vullan exercitar, *tuta conscientia*, lo dret electoral.

Per lo demés, lo que voldríam nosaltres, es que 'ls nostres amichs, especialment en aquells punts de Catalunya hont tením algun periódich, procuren denunciar tots los abusos y tots los escándols electorals, sense contemplació de cap mena, y treballar pera destruir la influencia morbosa que, anys ha, va exercint en nostras costúms políticas y en lo carácter de la nostra gent la corrupció engendrada pel virus parlamentari, per las trampas del joch de las institu-

cions, dintre 'l qual se creuen lícits actes compresos en lo Decálech.

Es menester recordar que l' immortal Pio IX anomenava al sufragi universal la *mentida universal*; y segurament no es ab la mentida com s' ha de regenerar y salvar la societat.

Y finalment, es precis dir y repetir que un dels devers del qui es verdader regionalista, ha de ser combatre 'l parlamentarisme en totas las suas manifestacions; porque 'l sistema que preten no ja tan sols una major descentralisació administrativa, sino també lo retorn de l' au-onomia possible á las régions que poden formar un organisme vivent dintre de la Nació, no pot ni podrà may admetre lo sistema parlamentari, tal com avuy s' enten y 's practica, lo qual ve á ser pel sistema representatiu, lo que es lo lliberalisme per la llibertat.

JAUME COLLELL, PBRE.

Cádiz, 19 de Janer de 1891.

CONSIDERACIONS SOBRE EN MUNTANER

COM Á HISTORIADOR CATALÁ Y COM Á VIATJER Ó EXCURSIONISTA

Discurs llegit á la Associació Catalanista d' excursions científicas, en la vetllada del 26 de Novembre de 1890, celebrada per dita societat ab motiu del xiv aniversari de sa fundació.

Senyors y estimats consocis:

Parlar d' en Muntaner y no parlar de sa accidentada vida ni de sa hermosa crónica, creyey-me, es un sacrifici superior á les meves forces y á les de qualsevol qui senta la grandesa de la nostra historia y la poesia de les planes immortals del qui tal volta millor la representa y caracterisa. Mes vosaltres m' haveu assenyalat les fites de ma tasca, y si res m' haguésseu comanat, l' objecte d' aquesta societat me las indicaria també, y tan com ell, lo marbre en que apareix grabat lo nom de nostre gran historiador y les mudes imatges que l' envoltan. Tot me diu en aquest lloch que remembrant tal volta una mica tart nostre passat, pensau alçar avuy l' arch triomfal del excursionisme modern, inscribint en son fróntis un nom famosíssim, al qual no podém menys de saludar abans de trepitjar lo lllindar d' aquesta porta. Be feu en recordar les excursions glorioses de la nostra raça per tota l' amplaria del Mediterrani, tot y no interrompent les mes modestes de la ciencia moderna, ab que s' aconsola nostre migrat present, en que ja no es catalá lo Mediterrani, sino sols aquesta terra que petjám, y encara esquarтерada y reclosa dins

reduhits mollóns per les ambicions de França y les prevencions del modern centralisme.

Veuse aquí perquè tancant los ulls als raigs de poesia que véssan d' aquella crónica tan plena de color y de vida, he estudiat mes ab lo cap que ab lo cor, una obra que sols ab lo cor deu sentir-se; veus aquí perquè en compte de la llegendaria figura del historiador y del héroe á la vega-da, he tingut que reconstruhir la mes prosayca, empero no menys interessant, del excursionista ó viatger erudit, entés en certa manera com nosaltres la compreném; ab la curiositat, per lo doble sentiment del passat y del present desperta y es-peronada.

Mes procurém no fer naxer idees equivocades. En Muntaner no fou viatger ni excursionista d' ofici. Sens volerho ni pensarho, sa vida, ses des-gracies y la dura necessitat tan com l' afany de gloria, l' empenyeren pel camí dels viatges y mo-guèren sa curiositat, y tant va veure y tant va apendre, que resultá un viatger y excursionista á tall de la Edat-Mitjana, com pochs n' hi haja; de manera que ab prou feynes podria cercarse un altre llibre que sense ser de viatges, com no ho es la seva Crónica, descriga mes viles, y mes en-contrades, ni que ab menys aparato científich, continga mes interessants noves per la historia, per les costúms locals y per la geografia. No hem de penetrar en l' esperit dels temps que foren ar-mats ab l' escarpell de la crítica moderna y ab les ulleres de nostres idees ó preocupacions; mes tampoch nos hém de privar, per massa temer als anacronismes, d' examinar les generacions pas-sades y veure lo que entre elles y nosaltres haja de semblant, recordant que no hi ha res de nou sota la volta del cel, y que l' esperit humá es lo mateix sempre.

Si tractás de personificar la raça catalana del avior, sencera y ab sa vera fesomia, no ho dup-teu un sol moment, la figura que esculliria sens minvar en res per axó de la importancia artistica y transcendental dels demés historiayres, seria la d' en Muntaner. Ell la caracterisa y la fa amable y gran, senzilla y heróyca, patriarcal y terrible, aventurera y plena de fe, com ella ho fou. Aquella monarquia paternal, casulana dels comtes-reys, democrática ensemps que ceremoniosa, honrada y lleal, á tots assequible y sols ab los enemichs altanera, en cap llibre millor que en lo d' en Muntaner véuse retratada. Lo carácter popular dels nostres reys ningú lo representa mes be que ell; burgés tota sa vida, fill del poble y fill de ses obres.

Per arribar á trepitjar les encatifades cambres dels palaus y esser familiar de les corts catalanes de Mallorca, Sicilia y Aragó, jamay necessitá de

cap títol cortesá, ni despullarse de sa faysó mo-desta y plebeya. Ell mateix ho reconeix; *hanch nul hom tan sotil com jo, nos pot lloar de tant alts senyors com jo siu dels*, diu aludint als reys en Jaume y en Sanxo de Mallorca (1). Monar-ques y prínceps parlavan ab ell com ab un amich del cor, li feyan comandes tan honroses com la de portar l' hereu de una corona, infantó de pochs mesos, per un mar ple de perills, desde Catania á Perpinyá; li conferían lo govern d' illes á feu, li donavan lo supréu mando sobre nobles y ca-vallers, soldats y capitáns, y tot axó sense enal-tirlo ab cap distinció honorífica, sens dupte per-que creyan que ab la sua dignitat de ciutadá honrat bastávali pera pujar fins á ells, ó perque pensavan llavors que no era necessari disfreçar la naturalesa humana ab cap noblesa artificial, sobre tot, quan se porta la noblesa del cor que es la que mes enlayra.

Avuy dia, en temps que tenen tan crit de de-mocrátichs, no 'ns podriam figurar un home de la índole de 'n Muntaner, qui hagués presenciat mes de 32 batalles per mar y terra, manat pro-víncies llunyanes, dirigit exércits y estols, visitat corts estrangeres y sigut tractat pels reys de sa terra ab familiaritat d' amich, consultat com á conseller y jutjat digne de les majors confiances, de aquelles que surten de lo mes pregón del cor y no de les necessitats de la política, sens véure'l revestit de la dignitat de duch ó de marqués, llu-hint la clau de gentil-hom, empunyant la man-gala de capitá general ó rublert lo pit de tota mena de condecoracions estrangeres.

Axís era 'l poble catalá en lo sigle xiv y axí també aquella monarquia del gloriós casal de Aragó, quals reys s' envanian d' esser no senyors de llurs vassalls, ans llurs companys. «Que qui be pensa los altres reys del mon com están cars e crus á llurs vassalls, es pensa hom los senyors del casal Darago, quantes gracies fan á llurs sots-mesos, la terra deurian besar quells calciguen... E axi mateix encara han ab ells aquest avantatge, que cascu pot parlar ab ells aytant com se meta en cor qui parlar hi vulla e aytantes hores ells escoltaran graciosament e pus graciós li respon-drán... E d' altra part que cavalquen tots dias per las ciutats, vilas e llochs, es mostran á llurs pobles; e si un hom ó fembre pobre los crida, que tirarán la regna els oyrán els darán tantost consell á llur necessitat. ¿Queus diré? Que tan son bons homens e graciosos á llurs sotsmesos, que llonga cosa seria de escriure; e per ço los llurs sotsmesos son enflamats de llur amor, que no temen mort per exalçar llur honor e senyoria... (2)» Ab

(1) Crónica.—Ed. de 'n Coroleu, cap. 255, p. 495.

(2) Muntaner, ibid. cap. xx.

semblants pinzellades retratava en Muntaner la fesomia de nostra senzilla, gran y única monarquia catalana-aragonesa.

En un altre cosa es l'escriptor català lo representant més genuí de la seva raça. Entre tots los cronistes, debades se cercará un qui sia d'esperit més català qu'ell y entre totes les obres cabdals de nostra literatura, una que sia més catalana que sa crónica. Moisé, son traductor italià, ha dit de 'n Muntaner que es per antonomasia *il Camoens della storia*, y jo afegiria, que si ho es de la historia en general, molt mes y en particular ho es de la nostra historia.

Sa crónica es, en efecte, els *Lusiadas* de la terra catalana y perque mes ho fos nasqué en los temps heróychs de sa grandesa, en lo començ del sigle xiv, punt culminant de la ciencia y de la gloria de Catalunya, época en que 'ls cataláns foren los verdaders *Lusiadas* del Occident. Es la época de la llegendaria epopeya de Orient, de les conquestes de Sicília, de Córsega y de Sardenya, del protectorat de Tunis y Tremecen, de la constitució dels ducats d'Athenes y de Neopatria; es la época en que 'ls apóstols del pensament y de la ciencia de Catalunya recorrian com los almugávors tots los mars y totes les nació's, fent sentir los accents d'aquell *bell catalanesch*, may abans de 'n Muntaner tan ponderat, desde 'ls sorrals de Tunis á la cort Pontificia, desde Viena y Moscou á les Portes de ferro de la Armenia, desde Messina y Palerm á la Constantinopla bizantina y á la Athenes de Pericles, convertida poch abans en una petita França. En cinch corts del Mediterrani s'arribá llavors á parlar català: en lo regne d'Aragó, en los semi-independents de Mallorca y de Sicília, en lo ducat d'Athenes y en la efímera pero brillant cort mallorquina de Clarentza, en la Morea; y les tres penínsules del mar interior, gonfaloneres de la civilisació del mon, la Grecia, la Italia y la Espanya tenían encastada com una hermosa joya en llurs mes xamoses y meriodionals encontrades la civilisació catalana. Ab rahó, pogué donchs, exclamar en Muntaner en aquella saho, plé de noble orgull y foll de patriótych entussiasme, que *dun llenguatge sol de negunes gents son tantes com cataláns* (1).

ANTONI RUBIÓ Y LLUCH.

(Seguirá).

LOS SRS. SALMERÓN Y AZCÁRATE

Y 'L REGIONALISME

II

¿Quina mena d'importancia te per nosaltres la propaganda regionalista dels capdills del Centre republicà?

Obrim los ulls de bat á bat y contemplém: á Catalunya

(1) Ibid.—Cap. 29.

hi ha una colla nombrosíssima de capacitats científicas y literarias que senten y predican la necessitat de que l'estat espanyol instaure sa regeneració sobre un organisme polítich y administratiu de sentit regionalista.

La joventut, no maculada per la podridura de la vida política espanyola, abraça ab fe y entussiasme aquesta bandera, y 'l poble català, enfastigat y aclaparat sota 'l jou de todas las miserias y de todas las concupiscencias que, ab lo nom de política, á Espanya tot ho dominan y tot ho atropellan, s'adona ab son fi instint, de que en las entranyas de la idea regionalista, que aquí 'n dihem catalanista, hi germina una llevor de salvació y aplaudeix y encoratja als que 's fan conreadors de la novella esperança.

A Galicia oneja la bandera del regionalisme en las mans venerables de 'n Murguía; la sosté á Navarra en Campion; la passeja triomfanta per Basconia la valenta Euskalerria, y per ella enlayran penóns il·lustres procers á Aragó, á Valencia, á Mallorca, á Extremadura, á Asturias y fins á Andalusia.

Lo partit carlí fa del regionalisme dogma de son programa; en ell basan son organisme polítich los partits federals; los tradicionalistas católichs ó nocedalistas, lo defensen y 'l practican; hasta 'l partit obrer socialista-oportunista, que acababa de constituhirse á Barcelona, 'l proclama y se 'l afilla; lo conservador Pidal va á Galicia, y, en un fogós discurs se declara convensut partidari del Regionalisme y 'n fa la apologia, y 'l fusionista Canalejas va á Cuenca y pronuncia un discurs elogiant y defensant lo Regionalisme.

¿Se comprén ara la importancia del fet que 'ns ve ocupant? ¿Se comprén quant nos interessa que á eix concert, que, á favor del salvador regionalisme, de la major y mellor part d'Espanya s'axeca, y en que hi sonan axis las veus que venen del fons de la tradició com las que brollan del pensament modern, s'hi hage vingut á afegir, calorosa y per molts atractiva, la veu de la inteligencia profunda (si be llastimosament desencaminada) de 'n Salmerón y del saber tant ponderat de 'n Azcárate, y, ab una y altra, la de la colla que 'ls te per oracles y la de la multitud que 'ls ha pres per capdills?

Mes; gosán en Salmerón y 'n Azcárate d'una reputació científica tal, què be podem afirmar que de ser en ells ben sincera y ben arrelada la idea regionalista, tindria aquesta mes patentas las portas del pervenir pel fet de viure en lo cervell y en la paraula d'aquets homes que per estar escrita en los plechs de la bandera d'un partit polítich, sia 'l mes nombrós y esperansat de tots.

Ans que tot y sobre tot, en Salmerón y 'n Azcárate, son tinguts per homens de ciencia y per homens de cátedra. La part del jovent estudiós que s'entrega al estudi y meditació de la ciencia jurídica ó de la filosófica, sense cap escrupo de conciencia (y desgraciadament es la part mes nombrosa de la moderna joventut), reconex en ells los seus mestres; y com á oracles llegex y escolta y medita las severas y enfondidas lucubracions que ixen d'aquells enteniments, sobre tot del de 'n Salmerón, en la forma d'inspiracions baxadas d'una superior esfera, ahont los conceptes aparentan tenir mes fondaria y escampar mes llum, y ahont la contemplació y l'amor de la idea tenen una sabor d'unció que es lo parany que mes inteligencias joves atrau y captiva.

Per axó fou que, al venir la Restauració de la monarquia espanyola, consideraren sos primers tutors que 'l renovat estat de cosas no tenia prou garantías de solidarse, mentres aquests poderosos obrers de la inteligencia poguessen fer sa feyna; y procurá traurels, com á alguns altres, de la ensenyança oficial. Y no haurian caygut á Espanya molts de las institucions, ni s'haurian esmortuït molts sentiments que eran lo gloriós patrimoni de la Nació, si 'ls despotismes de la llibertat pel mal no haguessen apuntat lo

forçut alça-prem de las seductoras predicacions y ensenyan-sas d'aquets homens als fonaments matexos d'aquellas institucions y á l'ànima d'aquells sentiments. ¡Tal es la força de la opinió d'exas inteligencias erradas que tenen una càtedra y una llibertat d'expressió per fascinar á la joventut ab sa paraula eloqüent y ab los sofismas de sa dialèctica enlluernadora!

De las esplicacions é indicacions fins ara fetas ne resulta, si no m'enganyo, que per nósaltres, los catalanistas, te la propaganda de 'n Salmerón y de 'n Azcarate, com la de qualsevol de nostres homens polítichs, pero en aquells ab major extensió é intensitat, una doble importància: com una ventatja, en primer lloch; y en segon, com un gros perill per nostra causa.

Com á ventatja, en quant las predicacions de tots aquets polítichs popularisan la idea regionalista y la fan agradosa á molts que, sistemàticament, de nósaltres fugirian; arre-llantla axis y ben vigorosament en terras ingratas á nostres esforços. Ara, com á perill, la tenen molt gran també la importància; y aquesta es la que nósaltres hem de conside-rar sobre tot.

Políticament, axis las predicacions de 'n Pidal, com las de 'n Canalejas, com las dels federals, com las de tot home ó partit polítich, entranyan lo gran perill de desviar, de desnaturalisar la tendència regionalista, y en la desviació esterilizarla. Per ells lo Regionalisme es com un estel que ab lo buf de las corrents de la lley històrica y de la opinió per ella somoguda, s'enlayrà dominadora; ells volen axe-carshi ab aquest estel, mes volen axecarshi ab tot lo bagat-je de sas preopinions y misèrias. ¡Ay del Regionalisme si ab aquest pes emprengué sa primera volada! Cauria tot seguit á arroçegarse pel fanch hont viu ara la política que volem ennoblir y depurar, sens dupte per may mes axe-carse!

¿Qué va succehir ab lo federalisme? Va agafarlo per pro-grama aquella vigorosa escola democrática que fou ànima y guia del moviment revolucionari de desde 'l 68 al 73. En Pi y Margall, en Figueras, en Salmeron, en Castelar, etc., tots proclamavan las excelencias y necessitat del régimen federal al qui dedicayan las mellors flors de sa lluhida ora-toria en las Constituyents del 69, y 'l federalisme morí en sas propias mans.

Tots, menys en Pi, varen abandonar-lo, y en Castelar, que havia dit en plenas Corts: «El sentimiento federal, ese gran sentimiento sin el cual no hay gobierno liberal posi-ble, no hay libertad posible...» es avuy lo mes furiós unita-rista, y 'ls seus partidaris de Catalunya son nostres contra-ris mes acèrrims.

Axó considerant sols la qüestió pel seu costat polítich; puix si las empeném pel cantó de las qüestions religioses y econòmicas que hi lligan y á las que aplican son criteri lliberal-radical, que es font d'injusticia, d'immoralitat y de material ruina, lo perill se fa mes imponent encara. So-bre tot tenint en compte una circumstancia que hem vista ben patent durant la propaganda de 'n Salmeron y n' Az-cárate per Barcelona. Que per continuar aquesta propagan-da y donar direcció al seus efectes, dexan al davant de son partit á Catalunya á uns lloch-tinents que del pensament y de la paraula de llurs quefes n' agafan y extremen lo mes desencaminat, lo mes disolvent, y no 'n cullen, ni tal volta n' entenen, lo que hi ha de serio. Hem notat que 'ls aludits portant-veus, si volen parlar del Regionalisme, no saben lo que s'hi pescan, y axis hi passen molt de correguda, pre-ferint engrescar la brutalitat de certa part del poble, mos-trantli com á dins d'una llanterna màgica la supressió de la paga del clero y de las classes pasivas, la laisació de la ensenyança, la creació de caixas y assils y totas las Xauxas á favor dels obrers... es á dir, oratoria de baxa ma per pes-car ignorants escalfadiços.

Y encara una altra. Fins aquí hem suposat que 'l regio-nalisme de 'n Salmeron y de n' Azcárate es de tota bona fe, fill d'una arrelada convicció. ¿Podém ben créureho axis? Ho sembla si 's considera la serietat de que aquets homens envoltan sos fets y sos dits; ho sembla també si 's te en compte un parrafet del discurs de 'n Salmeron al *Circo Ecuestre*, en que venia á dir que 'l regionalisme seu d'ara es lo que havia sentit y pensat avans de la revolució de Se-tembre, y que si no n'havia parlat mes era porque 'ls ex-cessos de 'n Pi y Margall havian avergonyit als republicans, imposantlos una llarga expiació. Pero tenint en compte la historia política d'aquets personatjes desde la Restauració, y meditant sobre las dificultats en que degueren trobar-se, ara al separarse del zorrillisme, per fer un programa que llegitimés la creació d'un nou partit republicà, se 'n ve so-bre l'esperit, com un dupte pesant, aquesta pregunta: ¿No será que 'n Salmeron, posat en lo cas de crear un nou par-tit republicà y, per tant, obligat á donarli género y última diferencia, com diuhen los escolástichs, hage donat una mirada al planter de las ideas polítichs, y veyent que la del Regionalisme prometia bona ufana, l'hage anada á cercar mes per careta que per fesomia, mes per elástichs d'una proclama que per nirvi d'un programa?

Resumint: Nos hem detingut en la consideració de la propaganda regionalista de 'n Salmeron y de 'n Azcárate, porque es una manifestació mes, é importantíssima, de que la idea regionalista va cobrant vida, y una demostració clara de que 'l catalanisme, com tota expressió del Regio-nalisme, no es un pensar polítich arcaich, com molts supo-san, sino una idea que viu en lo cervell y en la paraula dels tinguts per pensadors mes á la orde del dia, d'avuy y fins del de demà; que tot lo que te d'antich es porque 'ls moderns polítichs d'Espanya han fet sempre com los de Jerusalem... com mes aném menos valém.

N. VERDAGUER Y CALLIS.

Barcelona, 23 de Janer de 1891.

Podém oferir á nostres lectors un dels cants del petit poema *Lo Romiatge del ànima*, darre-rament compost per lo distingit poeta é ilustre Mestre en Gay Saber don Víctor Balaguer, del qual doná anit lectura en los salons de la «Lliga de Catalunya.» Es lo cant que s'ànima dirigeix á la Verge de Montserrat, al trobarla en son camari-til de la clàssica montanya catalana.

LO CANT DEL ÀNIMA Á LA VERGE

Deu vos salve, María, Reyna y Mare,
dolsura y vida y esperança nostra.
A vos pregám los desterrats, fills d'Eva.
¡Misericordia!

A vos pregám y sospirám joh Mare,
oh, clement, oh piadosa, oh gran, oh dolsa,
sempre Verge María, Mare santa!
¡Misericordia!

Girau los vostres ulls envers nósaltres,
Senyora santa y abogada nostra,
y féunos dignes de la vostra gracia.
¡Misericordia!

A vos, Senyora, la sacra Verge,
l' amoroseta, la llum dels cels,
la moreneta de la montanya,
Reyna del àngels, Mare de Deu;
à vos, Senyora, mon cor, mos somnis,
mas esperansas, mos pensaments,
tot quant ma vida ne te de vida,
tot quant mon ànima ne te de fe.

Dels cels esplèndits, maysó divina,
sou, mare meva, lo blanch estel,
y sou dels náufrechs d' aquesta vida
port d' esperansas y salvament.
Per tots quans penan, vos sou, Senyora,
santa Clemencia, santa Mercé;
de tots quants creuhen, vos sou l' amparo,
santa Maria, Mare de Deu.

Quan per mí vinga l' hora suprema,
Reyna dels àngels, l' liri del cel,
feu que alashoras, santa Madona,
ans que 'ls ulls clogue per sempre mes,
feu que jo veje, voltats de gloria
y en mitj de núvols d' or y d' encens,
los tres grans àngels que de ma vida
sigueren sempre companys faels,
los meus tres únichs, l' Amor dolcíssim,
la mare Patria, la santa Fé.

Llavors, Senyora, lo de ma vida
vot amantíssim s' haurá complert,
y quan me porten solcant los ayres,
pel mitj dels núvols, en brassos d' ells,
diré, sentintne sortir dels llabis
mon desitj últim: «Per mí pregueu,
Reyna dels àngels, casta Madona,
santa Maria, Mare de Deu.»

VÍCTOR BALAGUER.

REVISTA LITERARIA.

Sense pretencions de cap género y atenent tan sols al carácter popular y noticier d' aquest setmanari, pensám donar compte, sempre que se 'ns oferesca ocasió y motiu, de quant se publica d' interès per nostra terra, baix lo doble punt de vista històrich y literari, axís á Espanya com á l' extranger, y molt mes especialment en les regions germanes de Valencia, Mallorca, Rosselló y Provença.

En lo número darrer de la *Romania* (N.º 76, Octubre de 1890), nos ha cridat la atenció un extens treball del romanista Mr. S. Berger, intitolat: *Nouvelles recherches sur les Bibles provençales et catalanes*. L' article es erudit y complert; dona compte de tots los manuscrits catalans de la Biblia fins ara coneguts, axí com també dels saltiris catalans, en major nombre que les versions bíbliques, y comparantlos ab altres francesos y provençals deduheix l' autor que en lo pays clàssich dels estudis bíblchs no forem originals en aquest punt sino que anarem

sempre á la reraçaga dels francesos y provençals. Potser te rahó en quant á les versions bíbliques que analisa, mes nos sembla que l' autor exagera la influencia de la literatura francesa sobre la nostra. Lo senyor Berger te presents en aquesta materia los anteriors treballs del sabi filolech catalá senyor Guardia, y li fa justicia, de lo que 'ns alegrám, puix no sempre la *Romania* s' ha mostrat ab ell tan deferent com per sos mèrits te dret á esperar.

Baix lo nom de la *Renaissance litteraire en Catalogne*, dona á llum la coneguda *Revue generale de Belgique*, en lo número de Desembre de 1890, un estudi sobre *Lo Gayter del Llobregat* y sa significació en lo modern renaxement catalá. Son autor es lo sabi professor d' Historia de la Universitat catòlica de Bruselas, Mr. Godfroid Kurth, qual admirable llibre sobre 'ls *Origens de la societat moderna*, es patrimoni de totes les persones erudites. No es aquesta ocasió d' entrar en lo fons del citat article, mes no tenim reparo en afirmar que després dels ben pensats treballs del senyor Menendez Pelayo, Joan Sardá y Franquesa y Gomis, aquí á Espanya, y de lo del sabi escriptor colombiá don Miquel Antoni Caro, lo del senyor Kurth es un dels mellors y dels escrits ab mes conexement de causa. La nostra literatura va obrintse pas entre les notabilitats científiques europees.

Los aficionats á la historia de la nostra terra no farán mal en passar la vista per l' article que publica la *Revue des questions historiques* de primer de Janer d' enguany, degut á la ploma de M. A. Lecoy de la Marche, sobre *L' Expedition de Philippe le Hardi en Catalogne*. L' autor declara que son treball, basat no solsament sobre la confrontació de diverses cròniques, mes en l' estudi dels llochs y en lo dels arxius dels reys de Mallorca, formarà part d' una mes extensa obra en preparació ja de llarch temps, sobre les relacions polítiques de la França ab aquells sobirans de les illes Balears, del Rosselló y de Montpeller. A proposit d' estudis històrichs relacionats ab la nostra terra, hem de fer menció també de les *Notizie storiche raccolte dai registri CURIA della Cancelleria Aragonesa*, colleccionades per lo Sign. Barone en l' *Archivio Storico per le provincie Neapoletane* (XV, 3—1890.)

Entre 'ls treballs publicats d' ara en revistes espanyoles referents á la nostra terra, recordám en aquest moment, sens que axó vulla dir que no n' hi haje de altres, los del P. Fidel Fita; *Guillen Berenguer, ex-obispo de Vich*.—*El cementerio hebreo en Barcelona en 1111* (Boletín de la Real Academia de la Historia, t. XVII), y los del senyor don Gabriel Llabrés sobre 'ls *Car-*

tógraphos mallorquins, que veuhen la llum en lo *Boletín de la Sociedad Arqueológica luliana*. Bo es de manifestar aquí que en aquest botlletí se reunexen avuy en dia tots los esforços dels aymants de les glories y de les coses de Mallorca y de sa llengua, fent á vegades mes feyna ell sols que 'ls nostres plegats de les dues societats excursionistes de Barcelona. Los catalanistas haurian de tenirlo present mes d' una vegada.

Y ja que de Mallorca parlám y del senyor Llabrés, citarém aquí de pas, sens perjudici detornarhi una altre vegada, *La doctrina moral del mallorquí En Pax*, autor del segle xv, publicada per aquell infatigable amador de la nostra llengua, que sol y en un mitj ambient tan poch favorable per la activitat literaria com lo de la illa dauurada, te pit pera publicar una biblioteca catalana. Tampoch podém passar per alt lo acontexement important per aquella terra y per tots los catòlics y espanyols, de les verdaderes bodes de or del senyor Quadrado com á periodista literari. Los escriptors mallorquins han tingut la bona idea de celebrar aquest fet ab la publicació de un número póstum de *La Palma*, setmanari qual cinquantenari en rigor se ha celebrat, y qual primer número aparegué lo 4 de Octubre de 1840. L' article tal volta mes notable de aquesta publicació es lo del senyor Quadrado, titolat *Despues de medio siglo*, digne, no del crepuscol de la vida, sino de totes les energies de la joventut gloriosa del valent escriptor. Hem de recordar també l' article del senyor Alcober, considerant á en Quadrado com lo primer regionalista mallorquí, y la sentida poesia de don Marian Aguiló.

Encara 'ns queda molta cosa que espigolar en lo camp de la literatura provençal y rossellonesa, axí com en lo de la castellana, mes nos apar que per aquesta setmana la cullita no ha estat dolenta. Ho dexarém, donchs, pera la revista de la setmana vinent.—R.

UNA CARTA DE 'N FASTENRATH

Entre 'ls encoratjaments que LA VEU DE CATALUNYA ha tingut la honra de mereixer, aixís á la premsa com á moltes personas que s' interressan per la literatura catalana y pel renaixement social que n' es la ànima, hi ha una carta del eminent escriptor alemany don Joan Fastenrath, á qui tant estiman y tant deuen los literats tots d' Espanya. Per la importancia de la carta y per l' honor que 'n pertoca á nostre setmanari, héusela aquí traduïda:

«Colonia 16 Janer 1891.

Senyor Director de LA VEU DE CATALUNYA.

Barcelona.

Molt senyor meu y de ma consideració mes distingida: Rebi las gracias mes expressivas per haverme enviat LA VEU DE CATALUNYA, que saludo ab tota la efusió de la meua ànima com la veu mes simpática y amiga y com proba evident d' haverse mellorat nostre estimadíssim Mossen Jaume Collell. LA VEU DE CATALUNYA trobará un ressó simpàtic en tota la Alemanya que s' interessa pel renaixement català. De poch ha he donat una conferencia sobre aixó á Sherfeld, situada, com vosté sab, en la Vall del Wupper, y centre de la industria rhiniana. Sos habitants han escoltat ab entussiasme 'ls cants catalans que 'ls he traduït al alemany, sobre tot los accents delicats y tendres consagrats al infant Jesús per l' inimitable Mossen Jacinto Verdager, los cants enérgichs de Mossen Jaume Collell y 'ls de Apeles Mestres, Guimerà, Soler, Rubió y Ors, Balaguer, etc.

Segueixo estudiant poesias per la segona edició de ma *Antologia germano-catalana*.

Saluda á vosté desde las voras del Rhin son afectíssim amich, S. S. Q. B. S. M.

JOAN FASTENRATH.»

ESTUDIS DE REGIONALISME

GERARQUIA Y DESCENTRALISACIÓ

per A. Pougnet.

Títol I. Cap. I.—ORIGEN DE LAS SOCIETATS HUMANAS.—(Continuació).

III

Com las branca neixen de la soca, varias familias s' originan de la primera, y mogudas per la bondat del clima, la proximitat d' un riu, ó la abundó de boscos y de cassa, condicions que ja determinaren á aquella á fixarse en cert territori, s' estableixen entorn d' ella; d' aquí 'n surten noves y complicadas *relacions*, no com abans entre 'ls membres d' una familia, sino entre 'ls caps d' aquestas, entre una familia ó un de sos membres y las familias vehinas ó 'ls individus de las mateixas; aixó determina nous interessos comuns y de vegades rivals; mes complexos los drets y 'ls debers, se fá difícil fixarlos; es, donchs, mes enutjós mantenir son respecte, pero la obra de la forsa se converteix en la obra de la sociabilitat. Los caps de familia son los que fixan las condicions per mantenirla, y véus aquí format ja lo poblet. Mes com s' ha de garantir lo compliment y respecte d' aquellas condicions y cap familia ni quefe deu imposarse sobre 'ls demés, s' acorda que tots ells (quefes ó familias) formaran un Senat pera regir las noves relacions. Aquesta assemblea si que dictará, per primera vegada, lo verdader pacte social, gayre be sempre en clàusulas que poden reduhirse á la següent: *Las fa-*

milias congregadas fixarán las relaciones que, nascudas de la vida comunal, s' estableixin de familia á familia, y cada hù, per la autoritat de tots, s' obliga á obehir los manaments del Senat. Es clar que aquesta autoritat no 's barrejarà en las relacions que mantenen entre sí los membres d' una familia; aixó pertoca al quefe d' aquesta.

Hem vist, donchs, clarament combinats, tres unitats socials: l' individu, la familia, lo poble; y tres poders: la llibertat personal pera 'ls actes exclusius del individu, la autoritat del cap de familia pera 'ls qu' afectan á una sola familia, y la autoritat del Senat, que regula las mútuas relacions de la agrupació de familias, ó sia, los interessos generals del poble.

Imagineu, per fi, que després de combatre 's, s' uneixen aquestos poblets, igual que han fet las familias, formant la vila, la ciutat; las quals s' agrupan per formar la tribu y las tribus s' alian per constituhir una nació, y compendreu com naix y s' aixampla una societat pel camí de la civilisació, y veuréu á cada cambi crearse un nou poder, encarregat sols de regir las relacions noves, fins que, convertit lo poble en nació, apareix lo poder suprém, que regirá las que afectan al conjunt d' aquesta.

Lo mes important d' aquesta gradació de poders, es que al apareixer lo poder nou no perjudica als existents, porque naix d' una nova necessitat, s' aplica á fins diferents y sols regula relacions noves. Aixís, donchs, com los demés quedan intactes, cada un resulta independent dintre del seu cercle; d' ell no pot sortirne, pero no hi ha drets ni interessos que puguin privarli sa llibertat d' acció.

Aquesta observació tant senzilla te per nosaltres molt interés, ja que explica la naturalesa dels poders que, dintre d' una nació constituïda, s' anomenen intermediaris. Cada un d' ells te existencia propia, mes están units per un llas qu' anomenaré en lo capítol següent, la forsa y la elasticitat.

He pintat la evolució de la societat humana fins á constituïrse en nació; ma pintura no es una fantasia teórica. Es veritat que las transformacions y gradacions de poders no 's manifestan tant claras ni ab aquesta justesa cronológica; mes lo fet que vela 'l principi no 'l destrueix, y 'l ull clarividient buscará mes enllá dels aconteixements que 's manifestan en forma caótica, las veritats primordials que 'ls expliquen. Los fets sols y aïllats poden marejar al cronista, mes fixat en las grans ratllas que may poden borrar-se, l' historiador trovará que 'ls pobles han comensat tots per la edat patriarcal y acababan ab una organització política.

D' aquestes observacions sobre l' origen y desenvolupament de las societats humanes ne deduhiré facilment las definicions de la Nació, l' Estat, la Constitució, la Lley, lo Govern y la Administració. També 'n deduhiré teóricament las facultats dels poders suprém é intermediaris, y 'ls límits que marcan la extensió de sas funcions respectives.

Parlaré d' aixó en los capítols següents.

E. M. B.

CORREU NACIONAL

Lo fret ha sigut indubtablement lo assumpte que mes ha cridat la atenció general aquesta setmana. Janers com l' actual s' en vehuen poch, y aquest deixarà la memoria d' una veritable calamitat. No hi ha mes que llegir los periódichs vinguts de totas las provincias pera ferse càrrech de 'ls danys que 'l fret hi ha ocasionat. En unas las geladas han rostit los ceps y la canya dolsa, en altrás ha cremat la fruyta; s' han interromput las comunicacions, s' han paralisat los treballs; de tot arreu arriban queixas preveient la miseria que s' ensenyorirá del país. ¡Pobres de nosaltres! ¡Com si aquí á Espanya no 'n tinguéssim prou ab la plaga de la política que ho esterilitza tot!

Y continúa la brega electoral. Desfeta la coalició possibilista-sagastina, arreglada la componenda fusionista-conservadora y pactada la coalició republicana, semblava que 'ls partits militants, trobat ja 'l respectiu punt de concòrdia entre 'ls elements afins, darian per conclosos los preparatius generals pera procedir als de detall. Mes no ha succehit pas aixís. Aquest es lo país clàssich de las personalitats y de las dissidencias y aquesta vegada no s' havia de desmentir la tradició. Se dibuxan ja diferencies fins al entorn dels prohoms del partit governant, mes han esclatat violentas entre algun dels grupos republicans, lo dels federalistas. La desidencia te per capitá al senyor Miembro, y còmpta entre sos partidaris als que seguexen las inspiracions del comité municipal del partit federalista á Madrid. Al efecte han celebrat un meeting en lo *Circo de Rivas* de la capital, meeting fressós y en lo que, després de acusar á Pi y Margall d' haver pactat una coalició sense l' assentiment del partit, calificant á dita coalició de facciosa, han manifestat que ells son partidaris de la revolució y que per lo tant no volen inteligencies ab ningú que no lluyti per aquell ideal, preferint lo retrahiment.

Y es lo bo del cas que aquexos radicals d' ara son sobrevinguts en lo partit federal, ja que ni de republicans se calificaven en temps de D. Amadeo. Una nova prova de quan fondo arrelan aquí las conviccions polítiques, (si es que hi ha conviccions polítiques), y de la conseqüencia de nostres partits.

Tampoch s' entenen los zorrillistas y axó ho prova evidentment lo que passa aquí en la capital del Principat ab la candidatura del senyor Sol: cap zorrillista l' admet. Després d' axó ja poden los senyors Salmerón, Carvajal y altres fer viatjes de propaganda, predicant la concòrdia y la coalició. Un simulacre de coalició podrà ser que 's porti á efecte, pero lo que es alló de la concòrdia ja ho poden predicar, es verda y no madurarà.

Hi ha hagut temors de perturbació del orde public. Ab tal motiu á Madrid, á Barcelona y en altrás ciutats importants s' adoptaren precaucions militars tancant las tropas

als quartels ab sos quefes y tot. A pronunciaments y sublevacions aquí ja hi estém ayesats; axís es que tan aviat com se sapigué que s'havien pres aquelles precaucions, tothom se preguntá: ¿ahont s'ha dat 'l crit? Per suposat que aquest crit havia de respondre imprescindiblement á alguna entre-maliadura d'en Ruiz Zorrilla, á qui, de temps fa, s'ha adjudicat lo privilegi exclusiu de las quarteladas y sublevacions. Y en efecte, sembla que tot se degué á haverse rebut la notícia de que 'l bullanger emigrat havia desaparegut de París. Mes no trigaren molt á recobrar la tranquil·litat las esferas oficials. Lo fautor de sublevacions era á París encara, es mes, no se 'n havia mogut; y si s'havia cregut que 'n era á fora, fou perquè no exía de casa seva, y no 'n exía, senzillament, perquè estava malalt.

¿A quan tristas consideracions se presta 'l fet? ¿Tant deslligat está 'l pays de tot lo existent que la sencilla desaparició d'un emigrat puga fer temer per sa constitució?

A be que alguns volen suposar que alló fou una *habilitat* del partit governant per espantar al pays, sumar simpatías á favor de sos candidats y facilitarlosi 'l triomf.

Fransa ha denunciat lo tractat de comers que tenia estipulat ab nosaltres y que cessará de regir l'any vinent. Y en concell de ministres celebrat á Madrid s'ha acordat fer tot los treballs necessaris pera denunciar tots los tractats de comers entre altrás nacions y Espanya, per que també cessin en sos efectes en 1892. Los lliurecambistas se preparan á fi de que en la fetxa indicada s'hajan estipulat altres tractats, y ab condicions, si potesser, mes ruinosas encara per tota Espanya menos per Madrid. Lo govern conservador, per ara, sembla que está animat de bons intents, mes cal que 'ls proteccionistas no se 'n refihin y s'adormin á la palla, ja que aquí solen tenir molta eficacia las exigencias del extranger.

La qüestió de Cuba segeix en peu. Pretenen molts comerciants d'aquella isla que 's celebri un tractat de comers ab los Estats Units, puig de lo contrari las industrias sucrera y tabacalera 'n sofrirán molt, ja que no sabrán que ferse del sucres y tabacós que colocan en la gran república nort americana un cop tancadas sas fronteras als productes antillans per las disposicions del bill Mac-Kinley. Además demanan que sia derogada la ley de 30 de Juny de 1882, en virtut de la que l'any vinent quedarà establert lo cabotatge entre la península y sas possessions d'ultramar, ó sia la exempció complerta de drets d'entrada á ditas possessions als productes conduhits directament ab bandera nacional, per lo molt que disminuirá la renda d'aduanas de la isla ab la esmentada exempció.

Per lograr lo que 's proposan han enviat una comissió á Madrid, ahont també pera contrarestar sa influéncia n'hi ha enviat una altra lo Foment del Treball Nacional. Abduas comissions han conferenciat ab lo ministre d'Ultramar, senyor Fabié, y han celebrat diversas sentadas á fi de trobar lo modo d'armonisar degudament los interessos de tots. La solució no l'han trobada encara, agravantse en cambi la qüestió per la actitud del partit autonomista cubá, que hi ha dat caracter polítich prenent modificacions en la ley electoral vigent en la isla, amenassant ab son retrahiment si no se li concedexen las aludidas modificacions. Lo govern ha telegrafiat al senyor Polavieja, capitá general de la isla de Cuba, dantli instruccions pera resoldrer lo conflicte, no sent públich á la hora present lo resultat de sas gestions.

Per acabar consignarém que 'ls delegats per lo govern francés no 's donan per convensuts ab las rahons dels delegats espanyols respecte á nostre dret á certa part del territori de Guinea. Las esperansas optimistas que respecte á la fácil solució del conflicte hi havia la setmana passada s'han esvahit. Ara 's creu que no hi haurá altre remey que

sometrer la qüestió á un arbitratje, pera que, ab tot y ser nostre dret evident, nos dongui ó no la rahó. Y bon goig que s'hi avinguin los francesos, que encara no es pas segur.

X. B.

DIETARI DEL PRINCIPAT

La societat rural «Foment de la Agricultura» de Badalona ha publicat lo cartell del Concurs Viti-vinicola de 1891, convocant pera la primera quinzena del vinent mes de Mars en que tindrà lloch la exhibició de productes y materials é instruments pera 'l cultiu de la vinya y elaboració del vi. Además, desde 'ls dias 1 al 15 del expressat mes, tindrán lloch las probas prácticas dels aparatos que 's presentin á concurs axís com la qualificació dels materials en ell exhibits. Formarán també part d'aquest tercer concurs tots los productes derivats de las industrias rurals relacionadas ab la viti-vinicultura, los alcohols naturals, crémor, licors, materias colorants inofensivas; periódichs, llibres, folletos y memorias apropiadas. En lo transcurs de la exhibició tindrán lloch las anomenadas «Conversas familiars» que tanta acceptació tingueren en los concursos anteriors, versant sobre temas práctichs y de reconeguda importancia pera 'l progrés agrícola.

Presidirá 'l jurat calificador don Ramon de Manjarrés, director de la Escola d'Enginyers Industrials de Barcelona, y la comissió organitzadora y de prácticas, don Francisco X. Tobella, périt agrónom.

S'admeterán á concurs los instruments y productes nacionals y extrangers, tenint obció á premi uns y altres.

Per tot lo dia 15 del próxim mes de Febrer deurán quedar inscrits los que desitjen pendrer part en la exhibició; los materials á ella destinats han de quedar entregats á Badalona per tot lo dia 22 de dit mes. Las inscripcions podrán dirigirse al senyor President del «Foment de la Agricultura» de Badalona ó á la administració del setmanari agrícola *L'Art del Pagés*, Principesa, 11, primer, á Barcelona, ahont se facilitarán instruccions detalladas.



Está ja enllestit lo cartell dels Jochs Florals; la falta d'espai 'ns priva de publicarlo en aquest número.



Lo dimecres á la vetlla la Secció de Carreras especials del «Centre Escolar Catalanista» inaugurarà las tascas del present any. En la sessió s'lllegiren la memoria reglamentaria, recompte dels

trevalls que ocuparen la Secció en l'any passat, y lo discurs del President D. Francisco de Paula Morera, qu' es un estudi molt interessant dels principals monuments de la històrica ciutat de Tarragona, treball que per lo seu fondo y per la seva forma meresqué grans aplausos de la concurrència, á la que doná las gracias ab oportú parlament lo Vispresident D. Manel Vidal. Lo divendres comensan també las tascas d'enguany la Secció de Medicina del mateix Centre Escolar, ab igual serietat y lluhiment.



Hem tingut la satisfacció d' estrenyer la ma al sabi jesuïta y compatrici Rvnt. pare Fidel Fita, que per encàrrech de la Real Academia de la Historia ha vingut á escorcollar los arxius de Barcelona en busca de alguns datos y noticias, referents á nostre gloriós passat, que deu inclouir en un treball que prepara la esmentada Academia, relacionat ab la Historia de Catalunya.



En la ciutat de Valls se preparan grans festas en honor de la seva patrona la Candelera. En dites festas s' estrenarán los plafons que, per decorar l' altar de la Verge de la parroquia major, ha pintat D. Francisco Galofre y Oller, per encàrrech de la M. I. Junta d' Obra.

Aquestos grans cuadros decoratius que havém tingut lo gust de veurer en la Sala de ca'n Parés, tenen per assumpto la presentació de l' Infant Jesús al Temple y una alegoria del vot que, á mitjans del segle passat, feu la ciutat de Valls á la Santíssima Verge. Ditas composicions son molt sentidas, y tan per la factura com pel color, honran sobremanera lo pincell del Sr. Galofre Oller que las ha trassadas.



Ha mort á Gracia, á la edat de 63 anys, lo conegut obrer don Joseph Roca y Galés que s' havia distingit per sos treballs proteccionistas.



Doná diumenge á la tarde en obsequi dels socis del «Foment Regional» de Sant Martí de Provensals y en lo local de dita associació, l' escriptor catalanista don Sebastiá Farnés, una conferencia en la que desenrotllá l' tema: «Concepte de la nació y del Estat y diferencias essencials entre una y altre.» Lo conferenciant lográ complaure á la numerosa concurrència, essent molt aplaudit.



Lo plasso concedit per la recepció d' obras destinadas á la Exposició de Bellas Arts que s' inaugurarà á Barcelona lo dia 29 de Mars, comensarà l' dia 26 del vinent mes de Febrer y termi-

narà l' dia 7 de Mars. La Exposició s' tancarà l' dia 31 de Maig, quedant facultada la comissió organitzadora pera proposar la próroga de la obertura y de la clausura si ho creu convenient, á fi de conciliar los interessos del Ajuntament ab los dels artistes.



Los cuadros que mes nos han cridat l' atenció aquesta setmana en la sala de can Parés, son los del jove paisatgista Sr. Domenge. Aquet senyor que s' deixeble del conegut pintor olotí senyor Vayreda, segueix ben be las trassas del color del seu mestre y si procura donar mes cos als objectes y entonar lo conjunt ab mes vigor, anirà lluny.

Dels cuadros dels Sr. Mestres y Larraga, no'n dihem res perque 'ls en conexém de molt mellors.

Avuy quedarán exposats en la mateixa Sala. diferents cuadros dels Srs. Benlliure, Brugada, Polo y Ferrer y Pallejá.



Un d' aquets dias ha mort lo Reverent Mossen Pere Garriga Martí, autor del sistema taquigràfic del seu nom que tant s' ha extés entre nosaltres y al extranger. Reposi en pau lo virtuós capellá que ha baixat á la tomba tan plé de modestia com de conexements.



Sense que poguém abonar la noticia, retallém del *Diari de Barcelona*. «Per real orde del Ministeri de Foment s' ha nombrat en comissió al senyor don Jaume Collell, canonge de la Seu de Vich, per que estude y escorcolli á dintre y fora del Principat, los documents que fassin referencia á la Historia eclesiástica de Catalunya.



Com efecte dels darrers temporals, en las costas vehinas de Mataró, las ayguas del mar han guanyat, avansant sobre la terra, una vuytanta de metres.



Nostre Círcol Artístich pensa celebrar lo dia 8 de Febrer un ball de trajos, en la sala de contraccions de Llotja, per l' estil del que celebrá en lo Carnestolas del l' any 1889 en lo Teatre Lírich.



Per rahó del fret excepcional que sentím y que de una manera particular aclapara á la gent pobre, nostre Alcalde D. Joan Coll y Pujol ha entregat, en nom del Ajuntament que presideix, 500 pessetas al Monte-pio de la Esperansa y 500 al Monte-pio Barcelonés al objecte de desempenyar robas d' abrich pertanyents á familias necessitadas.

També dit Sr. Alcalde tracta de arreglar un

gran local, especie d'hostatgeria, ahont trobaran allotjament de nit las personas pobres que vajan per nostres carrers y no tingan casa ahont abrigarse, ni familia que las ampari.

Actes caritatius com los apuntats merexen lo mes franch aplauso.



En l'Institut Agrícola Catalá de Sant Isidro, D. Rafel Roig y Torres doná lo passat diumenge la primera conferencia, de la serie que te anunciada, á fi de donar compte als viticultors dels resultats obtinguts per la Comissió nombrada pel govern per estudiar á Fransa las utilitats y conreu dels ceps americáns. La importancia y oportunitat del tema atragué gran nombre d'interessats, que tragueren de la disertació del senyor Roig y Torres una lliçó ben práctica y molt profitosa.



Ahir á la nit degué llegirse en la «Lliga de Catalunya» 'l nou poema del Mestre en Gay Saber don Víctor Balaguer, *Lo Romiatge de mon ànima*, del qual hem merescut la honra de poder donar en nostre setmanari la mostra que en son lloch veuran nostres lectors.



De l'estimat company *Lo Somatent* de Reus: «Nostre ilustrat paysá, 'l general don Carles Ibañez, ha obtingut lo gran premi Poncelat de la Academia de Ciencias de Paris destinat á recompensar la obra més útil al progrés de las ciencias matemáticas puras ó aplicadas.

Aquesta recompensa ha sigut otorgada al general Ibañez, que tenia molts competidors, pels seus grans treballs de triangulació.»



Ab l'assistencia de varis somatents de la encontrada, se verificá lo passat diumenge en lo Santuari de Juncadella la entrega solemne de las creus blancas del Mérit Militar á un cabo y cinch individuos del Somatent de Vilatorrada. Los afavorits reberen també un *revolver* y unas escopetas, respectivament, de mans del general subinspector dels Somatents de Catalunya, senyor Camprubí, que presidí l'acte.



Diferents comissions del partit socialista recorren aquets dias las poblacions fabrils de Catalunya, com qui va d'Herodes á Pilat, celebrant *meetings* de propaganda electoral á favor dels seus candidats.



Hem vist ab gust que algunas Associacions agrícolas de Catalunya reforman sos reglaments per convertirse en Cambras Agrícolas, á fi de

extendrer mes la seva acció sobre totas las classes pagesas y aunar los treballs de defensa de sos mermats interessos.



La companyia del ferro-carril económic de Manresa á Berga ha obert al servey públich los tres kilòmetres de via que ha construhit per empalmar la seva antiga estació de cap de línia, situada en la part alta de la ciutat, ab la estació del ferro-carril del Nort.



Las promesas que 'ns havia fet lo *New York Herald*, dihentnos qu' en la segona meytat d' aquet mes mellorariam de temperatura, s' han ben glassat pel camí, ja que 'n lloch de pujar hem baixat fins á 11 graus sota zero, cosa may vista entre nosaltres. Inútil dir que per aquesta causa las feynas del camp están completament paralisadas ab grave perjudici dels propietaris y jornalers.



Un curiós ha observat que aquest any cap de las festas movibles s' escau en diumenge, escepte lo dia de Tots Sants. Per consegüent, los dias festius suman aquest any seixanta nou, venint per aixó á resultar que dels set dias de la setmana, unas ab altras tenen cinch dias y mitj feyners.



La societat literaria de la Bisbal «Los aymadors de las lletras patrias,» ha publicat lo tomo dels treballs premiats en lo Certámen que celebrá l' any darrer.



Dimars d' aquesta setmana s' estrená en lo teatre catalá de Novedats, la comedia en un acte de don Víctor Brossa, *Muixoni*, ab tant lamentable descuyt del actors que la obra no pogué ser apreciada.



En la edició del matí de divendres publicá *La Renaixensa* un notable article del Sr. Aulestia, sobre 'ls noms que haurian de donarse als nous carrers de Barcelona. Aquet article interpreta be 'l desitj dels barcelonins de seny que han trobat molt malament la proposta de noms feta per la Comissió nombrada per l' Ajuntament, per quant no s' ha inspirat en lo natural propòsit de perpetuar y honrar la memoria dels fills il·lustres y de las institucions notables de Catalunya, proposant, al contrari, una barreja de noms no prou interessants y de tonterias passadas de moda que ha disgustat á tothom. Com casi tota la premsa de Barcelona ha manifestat semblant opinió, esperém que la dita Comissió 's repensará y vol-

drà cumplir la seva tasca ab esperit mes catalanesch del que ha revelat en son primer propòsit. D' una manera molt especial dirigim aquest prech á las dignissimas personas de la Comissió repetida que tenen ben acreditat lo seu bon criteri, axís com son amor á las cosas de la terra.



Fallo del Jurat de la Exposició Fotográfica Catalana:

Diploma d' honor.—Don Victorià Muñoz Ferrer.
Medalla d' or.—Associació Catalanista d' Excursions.—Don Joaquim Pascual.—Don Antoni Massó.

Medalla de plata.—Don Manel Egozcue.—Don Joseph Maria Vives y de Ferrater.—Senyors de Romero.—Senyors Font y Campmany.—Senyors Brugués, Colomer y Puig y Cadafalch.—Don Pere Curtoy.—Senyors don Lluís y Joan Serrahima.

Medalla de bronze.—Don Antoni Busquets.—Don Joseph Pinós.—Don Erasme Imbert.—Don Joan Baptista Gallissá.—Don Joseph Maria Armengol.—Don Marian Vallhonrat.—Don Vicens Grivé.—Don Sebastià Solé.—Senyors don J. y E. Vintró.—Don Joseph Maria Coll y Bacardí.—Don Joan Gispert y Mascaró.—Don Andreu Basté y Ferrer.—Don Eduart Perxés Gubert.

Menció honorífica.—Don Ramon Maria de Sagarra.—Don Pau Agustí.—Don Jaume Vilaró.—Don B. Vergés.—Senyors Maspons y Anglases.—Don Ramon Gomez.—Don Ferran de Sagarra.—Senyors don Gabriel Ramon Colom Ferrer.—Don Manel Maria Tintoré.—Don Joseph L. Prat.—Don Ramon Riba.—Don Francisco Oliveras.—Senyors Feliu y Ferrer.—Don Leopold Sagnier.—Don Pere Mata.—Don Joan Puiggarí de Cerveró.

CRÓNICA RELIGIOSA

Lo Congrès Catòlich internacional, que ja diguerem que s' havia de celebrar á Malinas, durará cinch dias: desde l' dia 8 al 13 de Setembre. Hi haurán cinch seccions, probablement presididas pels senyors Duch d' Ursel, senador, Lammers, Woeste, Mgr. Abbeloos y Kurth. La divisió de las seccions queda establerta aixís: Obras religiosas, obras de caritat, obras socials, obras d' ensenyansa, y educació, arts, ciencias y lletres. Ja diguerem que n' serà president efectiu lo ministre d' Estat Jabobs, y are afegim que ha acceptat la presidencia honoraria lo comte de Mèrode-Westerloo.

Lo Círcol Catòlich de Munich ha celebrat l' aniversari de sa fundació. La reunió haguda per est motiu ha sigut brillantíssima. La Excm. Mgr. Agliardi, representant de la Santa Sede, y l' Arquebisbe de Munich, realçavan ab llur presencia l' esclat de la assamblea. Mgr. Agliardi trasmeté al Círcol Catòlich las felicitacions y las benediccions del Sant Pare. Casi todas las notabilitats del partit Catòlich bávar assistiren á la festa. S' hi pronunciaren molts discursos; entre ells cal notar los del comte Preysing y l' del capellá Huhn. Aquests dos oradors parlaren enérgicament á favor de la supressió de la lley contra 'ls jesuitas. Lo *Fremdenblatt*, parlant d' aquesta rennió, fa notar molt justament que es ella l' mellor testimoni de la unitat, disciplina y solidaritat dels catòlics de Baviera.

Lo Reverent Pare d' Andermatt, General de la Orde dels Menors caputxins, ha surtit de Roma per l' Africa, ahont va per visitarhi las missions dels pares Caputxins.

La iglesia Catòlica obté pels seus missioners, una nova confirmació de sa superioritat incomparable. Desde que l'

Africa central es oberta á las ambicions europeas, los homes d' Estat y 'ls viatjers protestants celebran una voce los mérits may igualats dels apóstols del catolicisme.

Ara acaba de publicarse un llibre: *África alemanya*, quin autor, lo protestant Baumgarten, presta homenatge, com los protestants Wisman y Ehlers, als serveys sens igual dels missioners catòlics.

Heus aquí la situació del catolicisme en los Estats-Units comparada ab las sectas cristianas, segons datos del vescomte de Meaux, que fa actualment un viatge d' estudi per aquell pays: La secta episcopal compta uns 457.000 afiliats, y son clero 's compón de 4.402 bisbes, préberes ó diacas, es á dir, un eclesiastich per cada 113 fiels. La iglesia presbiteriana, menys rica pero tan antiga com la episcopal, te per aquí d' uns 747.000 afiliats, y 's compón son clero de 6.800 pastors, ó sia, un pastor per cada 110 fiels. La religió catòlica hi te uns 10 millions de batejats, y son clero compta 8.332 individus entre bisbes y capellans seculars y regulars, ó sia, un per cada 1.200 fiels. Tingas en compte, además, que la administració dels sacraments y especialment lo ministeri de la confessió, ocupa al capellá catòlich d' una manera, que 'l ministre protestant ni tan sols conex y 's tindrà una idea dels treballs de l' un y del desvament de l' altre.

Lo R. P. Laboré, provincial dels Dominichs de Lyon, s' ha encarregat provisionalment de la direcció de la Orde, á conseqüència de la mort del malaguanyat general P. Laroque. Segons las constitucions, al Pare provincial del lloch hont ha de reunir-se 'l Capítol general, pertocan provisionalment las funcions del general fins al nou nombrament.

Quant va celebrarse á Louvain l' últim Capítol general, la ciutat de Lyon fou escollida per reunir-se 'l que devia seguirlo.

Los diaris oficiosos de 'n Crispi han confirmat la noticia de que 'l govern italiá presentarà aviat á la Cambra un projecte de lley á fi de retirar l' *exequatur* als bisbes y 'l *placet* als rectors de todas las diócesis d' Italia. Aquest es un dels actes mes graves y mes atrevits de la administració de 'n Crispi. Ab la presentació d' aquest projecte creu 'n Crispi proclamar davant d' Italia y d' Europa que está decidit á portar la seva hostilitat y guerra contra la Iglesia fins als darrers límits de la violencia y de la injusticia.

Segons un diari molt important, lo pare Dusanton, missioner en la terra dels Pells-Rojas, ha enviat al Papa una carta d' un capdill d' aquesta tribu per pregarli que fassa cessar las crueldats dels Americans. En aquesta carta s' hi llegeix lo següent passatge:

»Grant Pare blanc:

»Digas al amo dels americans que respecte nostres camps y que no mate mes nostras mullers. Tu pots esser lo me-
»diador segons nos diu lo Pare negre Dusanton. Si ho fas
»te dedicarem un sacrifici; inmolarem en honor teu un
»bulla y t' enviarem la pell d' un animal ferotge que jo
»mataré per tu.

La *Alemanya Catòlica* acaba de celebrar lo 80^e aniversari del eminent capítol del Centre, Windthorst. La major part dels diaris catòlics d' Alemanya y de Baviera han publicat números orlats y dedicant elogiosos articles al gloriós veterà de las lluytas religiosas.

La Catalana. — Imp. de J. Puigventós, Dormitori de St. Francesch, 5.